

Motion till riksdagen 2005/06: MJ301

av **Jan Lindholm (mp)**

Försiktighetsprincipen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av att arbeta med att stärka skyddet av människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Inledning

Erfarenheten av skadorna från fenoler i spånskivor på 1970-talet, de långdragna striderna om lysrörs effekt på hälsan, bildrörs påverkan på bl.a. hud, hur vi hanterat frågan om amalgam i tänder, radon i byggnader, lösningsmedel i färger, 245T (hormoslyr) i skogsbruket och mycket annat gör att det som av många kallas för "försiktighetsprincipen" i miljöbalken verkligen är något som bör värnas och stärkas.

Det jag syftar på är vår benägenhet att inte lyssna till tråkiga signaler när det tydliga är så positivt. De första effekterna av ny teknik eller ny användning är ofta enbart positiva. Det som på lång sikt dominerar kan dock ibland vara negativt. Ta DDT som ett exempel. Jag vet inte hur länge efter det att DDT var förbjudet att använda som man fortfarande har kunnat mäta dess rester på platser där det rimligen aldrig använts.

Dagens exempel

För mig är digitala signaler dagens DDT-fråga. Alltfler människor slås ut av korta, svaga och till synes harmlösa digitala signaler. Expertisen påstår, också som vanligt, att det som sker inte kan ske. Som vanligt finns det dock även några udda forskare runt om i världen som larmar. De blir som vanligt alltfler allteftersom åren rullar på. Med ökad exponeringstid så blir bilden allt tydligare. Men vi är som vanligt förblindade av den nya teknikens möjligheter.

Fel! Okänt namn på

Jag har talat med drabbade, så kallade elallergiker, som inte ser sig som allergiker utan som offer för tekniken. Vi har varit med om detta scenario ett flertal gånger de senaste 50 åren och försiktighetsprincipen är ett slags kvitto på att kunskapen finns i samhället och skall tas till vara. Vi vet att de känsligaste individerna reagerar före de övriga. Vi vet att nya fenomen alltid är svaga inledningsvis och att många tyvärr brukar offras innan tröga system fångar upp problemet. Det är just detta försiktighetsprincipen är avsedd att hantera.

Åtgärder

Regeringen har valt att blunda för det som alla ute i samhället ser. På brev, där problemet påtalas, svarar man enbart att det inte är regeringens ansvar. Min egen kommun, Falun, har fått en av alla dessa bortförklaringar. Så kan man inte hantera frågor när kunskap finns.

Jag tror inte att det är lagändringar som är nödvändiga. När jag läser miljöbalkens två första kapitel så tycker jag det är solklart att "olägenhet" råder i släptåg av den snabba utbyggnaden av digitala tekniker i vårt samhälle. "Tänk efter före" var ett uttryck som myntades när jag gick i folkskolan på 1960-talet. För mig gäller det än. En del kallar det för "bondförnuft", detta att lyssna till kroppens egna signaler.

De poliser som kommenderats att flytta demonstranter vid Bengtsberget utanför Falun upplevde det som besvärande att dom skulle tvingas flytta på samhällets stöttepelare för att något som så många vanliga medborgare uppfattar som hotfullt skall tvingas på dem. Det är nämligen inte längre några udda eller konstiga människor som reagerar. Bland de som protesterar finns idag människor från alla håll i samhället, företagare och tjänstemän, unga och gamla, högt uppsatta personer och vanligt folk.

Att använda miljöbalken som redskap för att ge tid för forskningen att förklara det som så många drabbas av är självklart. Om regeringen valde att agera för folkhälsan så skulle det även stärka framtida praxis. Försiktighetsprincipen skulle få en verklig kraft.

Regeringen bör lyssna till de kommuner som begär att regeringen ger dem möjlighet att med hänvisning till denna försiktighetsprincip undanta områden från belastning från denna nya teknik. Ofta betecknas dessa eftersträfvade försöksområden för strålningsfria eller lågstrålande områden. Det är olyckligt om formaliteter försvårar när kunskapen om sambandet mellan de upplevda effekterna på hälsoläget och de tekniska specifikationerna är så dålig. Regeringen bör tillåta kommunerna större möjligheter att utgå från sina kommuninnevänares önskemål och göra lokala undantag för teknik som innebär oförklarlig upplevd olägenhet.

Författaren Mona Nilsson visar i sin bok "Spelet om 3G" på de brister som finns för påståendet om ofarlighet. Tvärtom finns det ett växande antal studier som stärker oron för att alltför diffusa symptom kan ha en koppling till elektriska signaler, fält och strålning. Sömnsvårigheter som är ett växande stort folkhälsoproblem är ett av de symptom som kan ha del av sin förklaring i den

Fel! Okänt namn på

snabba förändring av vår miljö som el-smoggen utgör. Det faktum att en ökad frekvens av hjärntumörer nu är belagd har föranlett läkarförbundet i Österrike att avråda mobiltelefonanvändning före 16 års ålder.

Det är stora pengar som lockar när ny teknik ger möjligheter. Tyvärr är dessa pengar tydligare än de troligen lika stora kostnader som "lurar i vas-sen". Två steg framåt och ett tillbaka kan vara ett sätt att dansa, men inte ett sätt att leda utvecklingen om människor skadas för livet på grund av att några vill gå för fort framåt. Ta då en svängom i stället, det kan vara minst lika tjusigt.

Stockholm den 29 september 2005

Jan Lindholm (mp)